

nom Nemcem. Denar naj roma torej raje v tujino, na Francosko, nego da bi ostal doma. In Nemci so bili pri temu še za 300.000 kron cenejši nego Francozi. Prihodnjic pa bodejo Čehi zopet fetarili, da naj jim država podporo daje. Ali vse se masčuje. Tako je vstal zdaj centralni ravnatelj Kestranek in je javno dokazal, da so se godile pri tej in raznih drugih zadevah med Čehi velike lumparije. Šlo se je gotovim ljudem menda le za "tringelde".

Bojkot pive. Na Stajerskem se je spilo meseca julija za okroglo 36.000 hektolitrov manj piva. Deželi se je s tem odtegnilo čez 72.000 kron na dokladah.

O novih vodnih cestah.

Ravno v tem času opažamo v taboru velike kapitalistične špekulacije in v velikih trgovskih krogih živahno agitacijo, ki dela na to, da se izvede postava o vodnih cestah, ki jo je sklenil državni zbor leta 1902. Obžalovati moramo pri tem, da pomagajo pri tej agitaciji tudi zastopstva in politiki, ki bi se naj raje ne priklopijo tem nameram. Tako se je tudi zgodilo, da se je v državnem zboru sprejel vključ v velikanški agrarni večini nujni predlog socialdemokratskega poslanca Daszynskega, izprva v formalnem, pozneje pa tudi v meritornem smislu s 184 glasovi proti 86; to se je zgodilo v pretečenem poletju.

Tudi v tem slučaju je posegel osrednji odbor naše kmetijske družbe vmes in sicer s tem, da je zavzel stališče proti nameravani izvršitvi postave o vodnih cestah tako posebno v zadnji seji 14. julija t. l., v kateri se je sprejel predlog gospoda poročevalca člana O. O. Sutterja, ki pravi, naj se od centrale za varovanje gospodarskih in logarskih koristij izdane in od inženerja profesorja Birka spisana knjižica: „Soll der Donau-Oder-Kanal gebaut werden?“ nakupi v primernem številu odtiskov za člane osrednjega odbora in podružnice, da se o tej stvari poučijo. Tudi se je v isti seji na predlog istega poročevalca sklenilo, naj se v družbinem listu ponatisne „Kremsier Zeitung“.

Gotovo bode tudi v smislu tega sklepa, če se poda samo na podlagi danega gradiva pregled o celi stvari, seveda v mejah, ki jih stavi prostor, ki nam je dan na razpologo.

Proti temu, da se naša prometna sredstva izpopolnjujejo, nimamo s stališča našega gospodarstva nobenih pomislekov, ker rabi kmetijstvo in domače gospodarstvo prometna sredstva ravno tako kakor druge panoge, n. pr. industrija. Če pa se ravno v tem slučaju ne ravnamo po tem pravilu, imamo pač vzroke, ki nas silijo k temu. Če si natančno ogledamo nameravano vodno cesto ki se naj postavi, opazimo naprej njeno velikost. Velikanški so stroški, ki jih bo (ali bi) stalo to podjetje, ogromne so tudi naloge, ki jih stavijo tukaj človeški podjetnosti razne naravne zapreke in tehnične težkoče. Kolikor moramo danes presoditi ves položaj, bo stalo celo podjetje jedno milijardo kron, to je tisoč milijonov kron (1.000.000.000 K). Velikost te svote

nega časa. Najboljši je za take pogovore čas pred ali po poduku.

6. Na naročila učitelja in šole se morajo i stariši ozirati, ker s tem vtrdijo v deci zmišljal za red in pravico. Ako se eno ali drugo ne dopade, naj se ne govori pred otrokom slabo o temu, temveč naj se raje povpraša pri učitelju ali naj se mu piše. To seveda vedno v zaprtem ovitku.

7. Nikdar naj se ne rabi za izgovor za šolske zamude le navidezne vzroke. S tem se zapelje otroka v laž in potem se ni čuditi, ako se laže otrok potem na isti način lastnim starišem.

8. Ne mučite deco razven šolskih nalog še z drugimi pismenimi deli. Uči se v šoli!

9. Kazati treba zanimanje za uspehe otrok s tem, da se pregleda večkrat njih knjige in zvezke. Ali ne zoperstavljajte se pri temu označbam učitelja.

10. Drži tvojega učitelja, ki je vložil temelj svojemu znanju, vedno v časti! Stavbe in tako dalje. Drugje stavijo kanale, da uravnajo reke in preprečijo povodnji, ali da pridobijo več rodovitne zemlje, kakor so delali stari

si lahko predočimo, če pomislimo, da bi s to svoto v kronah lahko naredili pot, dolg 23.000 km ali več ko polovico zemeljskega obsega. Pomislimo lahko tudi, da tehtja v zlati vrednosti ena milijarda kron 3000 meterskih stotov (v zlatu), da bi torej ta množina znašala več ko polovico vsega zlata, ki se je leta 1907. pridelalo na celi zemlji. Toliko denarja ni razen Francoske, ki je morala leta 1870/1 plačati Nemčiji jedno milijardo vojne odškodnine, plačala ali dovolila naenkrat še doslej nobena država. Tudi danes najvažnejši kanali niso stali toliko, kakor bi stal ta avstrijski kanal. Sueški kanal, jedna najvažnejših prometnih zvez za mednarodno brodarstvo, je dolg 160 km. in je stal vključ različnim težkočam in zaprekam le 480 milijonov mark; Cesar Viljemov kanal, ki je dolg 75 km. je stal 156 milijonov mark; panamski kanal, ki, kakor znano, reže centralno Ameriko in veže obe veliki svetovni morji, bo dolg 75 km. in ne bo stalanad 720 milijonov kron. Celo sibirski železnice, ki je dolga 6485 km, je stala do Vladivostoka le 932 milijonov mark; stroški za drugo, potrebno in nameravano progno pa so proračunjeni le na 157 milijonov rubljev.

Z nameravanjem kanalom med Donavo in Odro — in o tem govorimo takaj v prvi vrsti — ki bi bil dolg 270 km. bi imeli seveda nadaljši in najdražji kanal na svetu. K temu pa še pride navsezadnje, da bi nameravana milijarda niti ne zadostovala. Naknadne zahteve so navadno večje kakor pa v proračunu za stavo določena svota. To je bilo ob svojem času tudi vzrok, da se je panamski prekop ponesrečil. V Rimu nameravajo postaviti spomenik kralju Viktorju Emanuelu in so izprva določili zanj svoto 8 milijonov. Kmalu pa so morali doplačati nadaljnjih 11-5 milijonov in sedaj dvomijo, al bo skupna svota 30 milijonov zadostovala.

Razen tega se moramo ozirati tudi na to, da bo kanal odtegnil poljedelstvu mnogo zelo rodovitne zemlje, ne kanal sam, ampak tudi zemlja, ki se bo ob njem nasipala, različni jezi, Egiptčani, s kanalom med Donavo in Odro pa bomo dosegli ravno nasprotno. Ali vsi ti pomisleki ne smejo veljati več, kakor hitro se pokaže, da daje kanal dobiček in da zadostuje vsem prometno tehničnim zahtevam, ki se stavijo vanj. Zdi se nam pa, da se ravno vsi merodajni krogi bojijo odgovora na to vprašanje. K tem spadajo v prvi vrsti merodajni dunajski činitelji. Sanjarijo o tem, da bo mesto Dunaj na ta način dobilo luko, kakor Hamburg, če ne celo kakor London ali novi York, ne pomislijo pa pri tem, da ne moremo priti na severu in vzhodu izven mej naše države v vode.

Tudi se ne ozira nihče na to, da znašajo pet odstotne obresti od ene milijarde 50 milijonov kron na leto. Torej bi moral ta kanal vreči na teden jeden milijon dohodkov. Ker pa bo v njem voda stala in ne tekla, zaradi tega pa pozimi zmrznila, bi se moralo v času, ko je kanal prost za vožnjo, torej po leti, zaslužiti na teden dva milijona kron. Na to pa niti misliti ni. Sueški prekop, skozi katerega morajo ladje voziti in ki ima jako visoke tarife, ima seveda vsako leto 60 milijonov čistega dobička; Cesar Viljemov kanal pa le 2 milijona 420.010 mark. Pri kanalu med Donavo in Odro, ki bi glede dolgotnosti prekašal najdaljše na svetu za 100, celo 200 km. na dolgotnosti, pa bi bili stroški še neprimerno večji, ker bi moral imeti nič manj ko 33 jezov in celo armado uradnikov in delavcev. Torej lahko z zavestjo rečemo, da se pri njem ne bo moglo govoriti o kakem obrestovanju, pač pa o neprestanem primanjkljaju.

Tudi je zelo dvomljivo, ali bo kanal dosegel v prometu kak uspeh. Za promet bi prišel v prvi vrsti premog v pošte. A ravno v času, ko se ga največ rabi, to je po zimi, se bo znalo večkrat zgoditi, da bodo željno pričakovane ladje kje gori na Moravskem zamrznile in da ne bodo mogle naprej. Ravno zaradi tega, ker so kanali v prometu zelo nezanesljivi, so več kje že narajene kanale, ki so stali velikanške svote (n. pr. Ludvikov kanal na Bavarskem, Dunajsko-Novomeški kanal), vedno bolj in bolj zanemarjali in začeli ob njih staviti železnice, ki so ceneje in ki mnogo več opravijo. Izračunili so, da preteče ladja v kanalu v eni uri le 3 do 7 km, torej toliko kakor navaden voz.

Vrhu vsega tega pa je kanal popolnoma nepotreben, ker gre skoro 300 km tik ob severni železnici, ki jo jo država pred kratkim kupila. V najugodnejšem slučaju nam lahko služi za to, da dela železnici konkurenco, kar pa bi imelo le tedaj smisel, če bi železnica bila še v privatnih rokah.

Če se oziramo nazadnje še na dejstvo, da mora kanal iti naprej skozi 16 zapornic, da pride 80 m visoko in da mora potem iti zopet skozi 17 zapornic, da pade nato 78 m, da bi se shrambe za te zapornice lahko večkrat pokvarile in poplavile s svojo vodo polja in da bi se z vodo, ki se rabi zanje, preveč izsušila zemlja okoli kanala, če pomislimo nazadnje, da bi rabila ladja do Dunaja šest dni, potem nam pač ni treba navajati nadaljnjih vzrokov zoper ta kanal. Sedaj je naloga agrarnih poslancev, da se ravna v tej stvari po navodilih, ki jih je osrednji odbor naše domače kmetijske družbe v tej stvari izrazil.

Klerikalci in ljudska šola.

Naši klerikalci se delajo vedno za največje prijatelje ljudstva. Ali tisto, kar ljudstvu koristi, sovražijo in mu nasprotujejo z vsemi močmi. Klerikalci hočejo ljudstvo vedno v neumnosti obdržati in zato so tudi nasprotniki ljudske šole in obenem učiteljev. Naši učitelji po Slovenskem so žalibog še dostikrat pod farško komando. Oni podpirajo klerikalce kakor Korošca in zadnjake kakor hofrata Ploja.

V sledečem hočemo navedeti par izrekov, kako mislijo politikujoči farji o šoli in učiteljih.

Stolni kapitulat Haffner iz Mainza je dejal na katoliškem zboru: „Bestije, samo bestije pridejo iz današnje šole“.

Klerikalni list „Fränk. Volksblatt“ je pisal: „Šola je kužna bula na državnem truplu“.

Župnik Lukas v Dalkingu je rekel, da je šola isto, kakor opium na Kitajskem.

Župnik Leyser je dejal, da je vso učitelstvo ustaškega mišljenja.

List „Landbote“ je pisal: „Učitelji so podobni Herodesu, ki ni imel niti sledu človeške srca v truplu. Kakor pijavke izpijejo počasi otroku vero iz srca in ga zapeljejo v smrtne grehe“.

Škof Aixner v Brixnu je dejal: „Šola je prinesla posuroljenje otrok. Povečala je zločine, mesto da bi dvignila pravost“.

In tako naprej... Vse je šola kriva, vse učitelji! Slovenski učitelji vidijo zdaj, kakšne namene imajo njih duhovniški prijatelji!

Dopisi.

Sv. Trojica v Halozah. Veselo se je v naše kraje peljati, ker so vinogradi posebno letos lepi in trgatve bode hvala Bogu dobra. Žalostno pa je, kadar se pelje domu ponoči, ko človek ni varen napada od nekaterih smrkolinov. Na praznik Marije 8. t. m. se je peljala neka mestna družina domu ob 8. uri zvečer. Tam so se zbrali tisti razbijaci in s hlapca prepleti, iz voza trgali, tako, da je moral s konji pobegniti v drugo gostilno k Mariniču; tudi tam ni bil varen te bande, zopet je nastal hud napad na hlapca, gostilničar Marinič je bil primoran gostilno zapreti, da se je rešil teh fantalinov. Kako nam je še nadalje znano, se je godilo tudi večim potujočim kmetom kaj sličnega, ko so se peljali od Božje poti domu. Mi opozarjamo oblast na te razmere in zahtevamo, da se da človeku ponoči mir in da se taki ptiči vtaknejo pod ključ.

Ljutomer. Znanemu praškemu advokatu Karleku se majo tla pod nogami vedno bolj in opravičeno se bojimo, da ga bodo začele kmalu celo žgati. Tukaj se govori javno, da je moralni sčrčal že davno z Ljutomerom, da je postal nemogoč in da bi moral pobrati šila in kopita, če ima sploh še kaj stanovske časti in značaja. Saj pa o njegovem nastopanju in njegovih dejanjih ne more drugače biti! Tej diki človeštva je dobro znano na kaki stopinji stoji njegov ugled; vendar pa se ne zmeni za glas ljudstva, spoštovanje uradništva in javno sodbo, marveč se krčevito oklepa še zadnjih snih vejic in ima za vse le gluh ušesa, ker je kot skrajno duhovita in brihtna glavica prepričan, da drugod ne najde take dobre molzne krave in povrh še

takih telet. — Mirno prenese najhujše zlo; hlastno požre vsakovrstne žalitve in napade — celo pasji bič. Sam priznava, da nima vdanih prijateljev in istotako mora pač biti uverjen, da ga ne čislja nihče posebno. Raznim njegovim kozlom in kozličkam se je že smejalo staro in mlado; doživel je kot govornik in umetnik toliko, da bi ga moralo pač biti sram, če bi sramoto poznal in bi hotel obdržati vsaj nekaj zdrave kože. V zadnjem času je postal možakar nekako melanholičen in pobit. Če ga vidiš na ulici ali na cesti sploh, zre v tla. Ne vemo ali ga zebe v oči ali išče znane zlate za milostivo, ali pa primerja cestni prah z lastno eksistenco in išče v njem to, kar imenuje "svet" ugled preteklosti. — V družbo zahaja malokaj; le križevska opelarna mu je še na srcu, za njo živi. Morda misli in upa, da si bode — za vse slučaje — zagotovil tamkaj boljšo bodočnost. Sam pravi, da ga čakajo v Ljutomeru še hujši časi: na ulici bodo ga napadli s palico in klerikalci v zvezi z nemškutarji ga hočejo spraviti na vse kriplje proč. Aj Jaka, misliš morda, da so gospodje, ki so v tvojem političnem taboru, tvoji prijatelji? Proketo se motiš — ker si slep in zaspan. — Možakar je slabši in pač ni prav zdrav. Njegov želodec prenese sicer mnogo in marsikaj, toda bati se je, da mu oslabijo bolni živci popolnoma in škoda bi bilo za tako bitje; posebno juristi bi ga jako pogrešali. Zategadelj pa imajo celo ljudje, ki so mu zabrusili javno v obraz, da je požrl dano častno besedo, kojim je med drugim sam pravil, da je denar njegov bog itd., kot pametnejši z njim potrpljenje in mu nečesto zagreniti življenja še bolj. Pred kratkim je izstopil Karlek iz vseh društev, kar je dalo povod, da so ga njegovi "najboljši" javno kritikovali in so imeli z njim ob enem kot z nezrelim politikom veliko zabavo in marsiktera krepka je padla. Menda v zahvalo za to so mu storili protiuslugo in so mu dovolili pred sokolsko slavnostjo, da je lastno-ročno zbijal mize in klopi v Seršenovem logu. Povrh pa jeta človek, ki bi se dal prej primerjati s političnim težakom, ali kakim ponesrečenim kaplanom, kakor pa z uglednim politikujočim odvednikom, podaril blagonaklonjen nekaj kronic za sokolsko zastavo in je imel še celo "guč." Ta možakar je zvedel že za take žalitve, kojih morda ni doživel najzadnji hribovc. Javno ga je obsodil prijatelj — somišljenik, da ni vreden šus pulfra; Karlek ni dobil nobenega zadoščenja, pač pa je dotični človek še danes njegov klient; javno in opetovano se je govorilo, da je porabljal Karlek na od njega sestavljenih in pisanih listinah stare koleke — kar se da sicer še dokazati z dotičnimi listinami — pa ni tožil; znano je, da je pel Marinov pasji bič Karleku na javnem trgu v Ljutomeru slavo, pa sta si že davno zopet dobra; dr. Grossmann je segel temu prijatelju pozneje, v denarnih in tudi v drugih zadevah pod pazduho in mu dolžuje Mavrin najbrž danes še precejšnji znesek. Znano je istotako, da je doživel ta akademično naobraženi človek od raznih ljudi, koje prištevamo k inteligenci, razne žalitve; pretili so mu z zausničami in batinami — toda značaj Grossmann Karlek občuje še danes s temi ljudmi, ker pričakuje najbrž dejanja. — Pred kratkim je tožil dotične, ki so baje raznesli vest, da ima od "Südmärke" posojilo. Ustil se je pred obravnavo, da hoče dognati, od ktere strani izhaja ta dolžitev in kdo je pisal v Štajerca, a med obravnavo je prisegel, da nima posojila, ni zahteval zaslišanja prič in je izjavil, da odstopi od vsakega daljnega zasledovanja in da noče preganjati razširjevalcev one vesti in dotičnih trditvev. Zbal se je pač, da bi se mu zabrusilo med obravnavo marsikaj neljubega v obraz, pogoltnil je vse z "Geldjudom" in drugimi laskavimi primki vred. Za ta način dobi najbrž od prebivalcev Babjega ložiča lorvorjev venec. Kaj ne, kdor ima maslo na glavi. — Pač nič ne dé, da smo le dosledni in značajni. — Marsikaj bi zamogli povedati razni Karlekovi uradniki; pa nočemo se dotikati molččnosti teh ljudi. Sicer bode pa itak prišel čas za to in ono. Čudno je le, da obračajo Grossmannu uradniki kar po vrsti hrbet. Ali morda zapuščajo njegovo pisarno — kakor podgané potapljačo se ladjico? — Op. ured. Dobili smo te dni razne dopise, ki so pisani deloma od ljudi Karlekove stranke in

kojih vsebina kaže njegov značaj v pravi luči. Morali smo material skrajšati, nekaj pa pride pozneje. Dr. Grossmann pa želimo k vsemu skupaj že danes prav dober tek.

Ljutomer. Ljubi gospod urednik! Zopet pridem k Vam in Vas najprej kot zagovornika lepo pozdravim; potem pa Vam naznanim, da našo Ljutomersko veteransko društvo noče nemške komande. Zavoljo duhovnikov; dragi "Štajerca", pridi zdaj s štriglom in skonjsko krtačo. Vi stari vojaki, vas ni sram, daste se bojevali po Italijanskem, Pruskem in v Bozni za našo domovino in cesarja in zdaj ne poznate komande, katero ste se učili! Kaj pa Vi, g. Žnidarič, ki ste bili 5 let pri vojaki, Instruktor der Rekruten, pa 29 let pri sodnji sluga, pa nimate zdaj pameti, da bi vpeljali edino na Avstrijskem veljavne komande! Treba bi bilo okrtati tudi Vas gospod Zemlec, pošni sluga, Vas Vogrinec, Kikca, "Hauptmana" Rajh i. t. d. V kraj s slovensko komando! Ste znabiti Madžari, Hrvati, beli Kranjci ali Honveti? Vi ste zeleni štajerski Slovenci. Ali se ne sramujete? To ni častno za take vojake in stare bojevalce. Saj se vsaka baba norca dela: "kren na levo" "kren na desno", "pokleg bogu", "pozor", kam? na pečenko... Tako govorijo ki imajo v glavi bistre možgane in v srcu ljubezen. — Ej ej gospod urednik kaj vse ne govorijo od veteranskega Ljutomerskega okraja zaradi komande. Ako nam daste za prihodnjič malo prostora, Vam to radi popišemo.

Iz zgornjo Radgonskega okraja. Prosim te, ljubi "Štajerca", ki si tako prijeten in nam prikljubljen, da te tako radi beremo, za malo prostora. Bral sem v "Štajerci", kako si duhovnike opozarjal in še celo prosil, naj bi nam letos zbirco šenkali in nas pri miru pustili, ker bomo sami dosti premalo imeli živčevja. Glejte, prišli so nas obiskat po Petroski fari, kakor cabohna kure: Rekli so: če imaš malo, daj polovico! Če imaš veliko, daj vse! Niso nas reveže poznali, vbogi izstradani in od vsakega duhovna nepoznani kmet je moral sem dati kaj je imel, čeravno je vsaki sam premalo imel... Morala je ta lačna vrana ta sito nakrmiti. Tudi organist kakor mežnar je hodil s štirimi očmi in je fehtal. Sramota za duhovne in za mežnarje ki nimajo milosti. Vsevedež.

Spitalič. Vsakovrstno delo me je od lani zadrževalo, da nisem utegnil prijeti za pero in malo popisati naše kričeče razmere. Našemu župniku je med tem časom dokaj zrastle greben, kajti posrečilo se mu je, da je poleg drugih podrepnikov prišel tudi sam v občinski odbor. Proti volitvam se je vložil ugovor. Naš "ata rihtar" so padli pri župniku v nemilost, zato se niti v odbor niso bili voljeni. Poleg podrepnikov sta prišla v odbor tudi dva naprednjaka in dva pristaša "Narodne stranke"; drugi pa so sami farski petolizci, še celo taki, ki ne plačujejo niti vinarja davka; klerikalec mora biti, potem je lahko še župan, če prav je drugače na slabem glasu. Pa še nekaj: bralnemu društvu smo že "libere" zapeli in sedaj hodi znani Ogrizek iz Dramelj k našemu župniku na poset z namenom ustanoviti bralno društvo, kar mu je v Dramljah tako imenitno izpodletelo. Pri mastni pečenki kujeta dopise v "Slov. Gospodarju" kjer napadate take poštenjake, ki jim še nista vredna odvezati jermena od čevljev. Tako je napadel Ogrizek v mariborski čunji nekega moža, češ da si je on dober s svojimi sosedi ki berejo "Štajerca" in baje tudi dopisujejo. Da si Ogrizek nima zato nikakšnih dokazov, vendar hujska soseda zoper soseda. Ali je to krščansko po vzgledu Kristusovim, ki je rekel "mir vsem bodi". On pa pravi v mariborski čunji, da novo izvoljeni odborniki Drameljske občine tiči vedno s fantoma dveh sosednih hiš skupaj. To sta njegova najbližnja soseda; ali ni to lepo, ako živi z njima v slogi? Po Ogrizekovem receptu je začel tudi naš župnik govoriti, ko je pred kratkim nagovarjal svoje podrepnike, da naj se ogibljejo nekega moža ki je na sumu, da je dopisnik "Štajerca", češ da je že "ferdaman". Ako nisi dovolj črn te naši farski podrepniki oberejo do golih kosti. Pošten naprednjak se med farskimi podrepniki živeti ne more, delavcu ne dajo zaslužiti, rajši delo v nemar puste. Naprednjaku ne privoščiijo grizljaj, ki je padel iz vilice, sami pa široko sede in pasejo svoje velikanske tre-

buhe. Dragi "Štajerca", za danes dovolj, gradiva je seveda še dovolj, toda danes se te ne upam preveč nadlegovati. Prihodnjič si nabrusi britve in osnaži štrigl in krtačo, kajti bomo še krtačili našo prvaško gospodo!

Zajcklosterski menih.

Livek. Cenjeni list "Štajerca". Prosim te, da mi dovoliš nekoliko prostora v katerem bi se zamoglo tudi iz tote južne dežele po nekoliko okrtati prave klerikalstva, kateri smatrajo človeka poštenosti za pohujšljivca. Jaz sem bivši or. post. vod. v pok. in imam v tukajšnih krajih z eno osebo znanje se za poročiti. Seveda ker sem strašno domovno oddaljen, sem prišel tukaj na letovišče in obenem se dogovoriti radi poroke, sicer sem ostal več časa v tem kraju. Tudi sem se prijavil pri občinskem uradu. Ali to vse ni zadostovalo. Prišel je k meni v stanovanje neki črni gospod tukajšnega vikarijata po imenu Valentin B. ter mi je rekel, da sem samo za pohujšanje ljudstva prišel v tukajšno občino in da se moram odstraniti, da drugače bode mogel kakor tak druge korake napraviti, kam, to mi ni hotel praviti. Vprašal sem, ali jaz kod državljani avstrijski nimam pravico se nastaniti pošteno kjer hočem in ker krivice nobenem ne naredim, ter sredstva za življenje imam. Seveda totu gospodek je mislil, da ga bodem tudi jaz poviševal kakor ga njegovi nekteri petolizniki in da bode z mano delal kakor dela z njimi; tega ne bode pričakal od mene naj s ne moti. Čast mu izkažem, kar njegov pokl zahteva, več pa nisem dolžan, ker tak bi tudi ne bil vreden, zakaj, ako sva se srečala, se ga pozdravljal pošteno pa mi še odgovora ni dal. Ali bi se to smelo pričakati od enega duhovna? Ali je to lepi zgled, katerega vidijo in se učijo mladi otroci? Mislim da ni! Kaj bi Ti, predragi "Štajerca" rekel na to? Toti vikarjat je imel enega že 50 let kakor mežnar službujočega Ivan Drešček, kateri je svojo službo v najboljšem redu in zadovoljnosti vsem občinarjem izvršil; seveda pustil se ni gospodu in njegovi sestri, katera je kakor kuharica pri njemu, da bi se z njim pomotalo po njihovi volji, je meral revež službo sedaj v starosti [pustiti in se svojega kmetijskega dela zopet prijeti. Ali totu gospod W. B. je se bolj zadovoljen, ko je dobil enega njegovih petoliznikov za mežnarja, kateri se mu je sl na široko in prosil da naj njemu to službo p deli... Ali je to čast drugim poštenim ljudem, ako je kdo poln žganja v hramu božjem Toraj dosti za danes, prihodnjič nekaj impanzantega.

Črešnjevc pri Gornji Radgoni. Tudi od tel narodnih Slovencev moram nekaj izgovoriti, posebno o Cik Polteko po domače v Črešnjevcih. Ta je grozen narodnjak, saj je že čez 40 let knjižničar Gornjoradgonskega bralnega društva in tak zna dobro pridige imeti, letos, ker ima dosti jabolčnice in vina bode tudi nekaj imel. Njegove pridige so skoro vsak večer, posebno pa po nedeljah večer, ker zna vsled živjanja vina mnogo povedati o svojem "virtovanju", kako mu raste in kaj je že pripravil s svojimi rokami. Pri vsem tem pa se Poltek zelo motiš, tvoje baharije so prazne, tvoje gospodarstvo ti peša povsod, ker preveč piješ, delaš pa skoro nič. Ta sam je narodnjak, kaj ne dragi čitatelji "Štajerca"? Kaj še pa dalje? V nedeljo z zvečer sem pa zopet mimogrede malo peslusal njegovo pridigo, a zapazil me je, pa sem komaj odbežal. Dosti pa sem slišal. Kaj je vendar razgovarjal? Nič pametnega! "Oho to že ne!" Iz svojega narodnega srca preklinja svoje domače, da mu nič ne pripravijo, pripovedoval je o prednikih kako so gospodarili in kako se je on ženil na ta "grunt" itd. O Poltek, se še več sem čul, pa to za drugo pot! Ko sem pa zadnjo pot šel mimo tvoje hiše in poslušal tvojo pridigo, bila pa je lepša. Poltek je sedel pri mizi, pa dve luči je naredil, na sredi pa eno ročko jabolčnice intako pridigo držal, po mizi zbijal da je odskakovala; to je bilo grozno preklinjanje. Kaj ne Poltek, to je lepo družinsko življenje, da pozno noč ne pustiš svojih domačih pri miru spat! Jaz pa sem njegovo pridigo tako zvesto poslušal, in me je videl skoz okno in zafčal za menoj, jaz pa sem mu zbežal; pri vratih sem ga še malo videl, pa ne vem ali je skaal za menoj, ali slišal sem še da dere za menoj, ti falot saprmenski prekleti ničvreden jaz ti

bom dan kaj boš ti tu poslušal. Drugo nisem čul, sem imel zadosti; prihodnjič kaj več drži. Štajer, ko bode imel novo predigo. Dragi Poltek če je kaj laži, pa daj preklicat, pomoči pero v črno tinto. Pozabiti pa ne smem na njegovega brata Pepeka „Irglavega“, ta zna ravno tako predigo držati, pa je le boljši ker je dober birt pa ni pijanček, nič ne pije, jeziček pa mu leti še hujše; to pa je tako: Pepek leti jeziček kadar je trezen, Polteki pa kadar je pijan. To sta vam narodnjaka junaka in narodna, Slovenca v Črešnjecih. Adijo sedaj, Poltek, Pepek drugokrat se vidimo. Polteko pa svetujemo posebno da se poboljša! Kaj pa rečeš ti Kolarov Horv na to, da tvoje ovčice v trnje zajdejo, nekaj jih posvari.

Jožek Zbeža.

Sv. Juri ob Ščavnici. Ti dopisatelj! Narodnega Lista se zaganiš že dolg časa v našo sedaj ustanovljeno veteransko društvo. Čital sem že parkrat o Tvoji bedi. Društvo zmiraj narašča, ima že čez 90 udov. 18. avgusta na dan rojstva našega presvetlega vladarja je imelo društvo svojo prvo parado in se udeležilo sv. maše. Tega ti dopisun gotovo nisi storil. Dragi čitatelji, kateri je taisti dan to vidil, marsikateremu so stopile solze v oči, ko si videl stare moža že blizu 80 let in čez, kateri so imeli svoje prsi okrnjene z večimi svetinami, potem si videl krasen sprejem od prav imenitnih oseb, na katerih se je tudi vidlo da niso Sokola služili, ampak cesarja. Ali Ti Sokol tega nisi opazil? mogoče se Ti je vidlo, da je te svetinje, katero je možno imelo, kakšni droščki napravili in tem starim bojevnikom, kateri so se udeležili 48., 49., 64., 66. in 72. leta bojnih časov za gumb na orsa obesil. O ne, to je bilo krvavo zasluženost! Kaj ne, Sokole, beseda „Habt — Acht“ je Tvojo noro glavico močno razburila, kaj ne? tudi še taistokrat stari bojevniki niso Sokolskega povelja slišali „Pozor!“, pač pa so slišali, kako so kuglje žvižgale okoli njih ušes, tudi so vidli, kako je znanca, prijatelja kuglja smrtno ranila kateri počiva v daljni Italiji, Bozni itd. v hladni zemlji. Ti sokolski dopisun pusti to mirno društvo v tem kaj si je zasluženost že v času, ko še Tebe svetu ni bilo. Društvo ne spada med politiko politika sploh nima nič z njim. Tudi opozarjaš na rove zastave. Ti gotovo še nisi nič žrtvoval in tudi ne boš, ker nič nimaš, ker še zmiraj edaš da bi Ti drugi pomagali. Jaz pa sem išel od g. načelnika, da je že v tem kratkem su nabral od dobrih ljudi 200 kron; mogoče jih potreben, Ti jih društvo prepusti in še bo društvo zastavo imelo in svoto dobilo skupaj. Kaj veteranska fana ni tako draga, ker ima orla brez mesa, „Sokolska“ je dražja, ker ima orla z mesom vred. Tudi si se zlagal da je g. Kocbek s svojimi pevci delal veselje v gostilni; prav da Ti moti; jas nisem tega v nobeni gostilni šel, ako ravno sem tri obiskal; pač sem pa cerkvi slišal, da je g. Kocbek krasno zapel arsko pesem in društvena godba na koru navljala; prav je g. Kocbek „nemčurji“ so bili cerkvi in liberalci si cerkvo predstavljajo kot postilno. Prav dopisatelj si se po ustah udaril pa saj Ti ni zameriti, da si Sokol in ta je lahko vsaki kravji in kozji pastir, kaj se je tudi resnično pokazalo pri razviti zastave v Ljutomeru, da so krave in koze prišle svojih pastirjev vohat in pozdravljat. Mislim, da boste g. urednik mi več prostora pripustili, prosim pa pripravite mi še drugič prostor v tej stvari! Tvoj tovariš.

Olimje pri Podčetrtku. Nedavno so obhajali Olimpijski v zakotni a prijazni vasi domačega cerkvenega patrona, namreč imeli so žegnanje. Črni oblaki so ploli ta dan na nebu, ter ježno utrinjali žareče iskre, kakor bi hoteli svariiti ljudi od njih početja na taki dan. Po glavnem opravilu se zberó v farovžu župniki, ki so prišli od drugod s svojimi kuharicami pomagat domačemu župniku ob ednem pa obhajati patrona olimskega. Pri kupicah vina so postali vročeglavni, da se je od daleč razlegalo na okrog. Ljudstvo v gostilnah je tudi židane volje. Učinek se je pokazal pri popoldanski službi božji v cerkvi. Dosti ljudi omamljeni od vinca, je potrkavalo z glavami ob klopi, ali pa omrčalo po koteh v spanju pravičnega. Lep prizor! Vrhunec vsega, je bil popoldne in trajal v farovžu, kakor tudi v gostilnah do trdne noči. Iz farovških cin se sliši veselo petje župnikov, njih kuharic. Po gostilnah pa isto, še v zvišani mešanih pevcev

obojega spola, ki prisega meje skrajnosti. Nedožljna mladina mora gledati neostudno surovo obnašanje svojih staršev, kako in kaj si lahko misli vsak bralec. — Proti večeru se sliši pred farovžem krik skrokanih cerkmoštarjev, ki odslavlajo na vozove tuje župnike in kuharice. Čudno je bilo videti, kako so usmiljeni cerkmoštarji na voz tišali šolskega župnika iz Buč in njegovo ženo — pardon kuharico, ker so njuju vinski dohovi vlekli k zemlji. Tako sledé še drugi. Domača kuharica nataka odhajajočim gostom še vinca potem pa adijo — krik — vozovi peljejo počasi naprej. Smešno je bilo videti za vozovi stopati hrvaškega popa Hručiča o svojo kuharico, vse to pa ljudem v slab vzgled. Zdaj na desno, zdaj na levo pomikal se je ta omenjeni parček. Podčetrtski župnik je radi škandalov odslavljal iz cerkve tega hrvaškega plebanuša, ki mu je delal nečast, olimski župnik pa ga je sprejel v svojo cerkveno službo. Došli so tudi gosti iz Podčetrčka s svojo mladeniško godbo, kjer so v gostilni do dobrega odprli ljudem srce in vino je teklo raz miz. Ali glej, kdo sedi sredi nagajajočih žensk pozno v noč? Hrvaški kapucinec, ki ga imenujejo „Ben minuti“ napenja v različnem govoru svoje moči. Izginil je tudi on, v temni noči je še neki ženski — nekaj pošepetal — potem pa izginil. Le župnika iz Podčetrčka ni videti v takšnih slučajih, on se izogiblje svojih pregrešnih so-bratov! Čast njemu! Olimje je podoba Sodome in Gomore! Župnik Kotnik psuje le ljudi v svoji razburjenosti iz prižnice, ne govori kar piše sv. evangelij, ne slišiš večkrat zvoniti opoldne in zvečer, ne krsti gotovih otrok po imenu, kakor želijo starši, zgovarja se, da ne pozna takšnih neznanih muč. imen. Seje le sovrastvo in prepir. In še drugo! Znano je svetu in sodniji, da je ta kraj Olimje v nekem oziru zelo garjev. Dosti ljudi se brati „ednakospolno“ med seboj. . . . Ubogo ljudstvo kam jadraš, kje imaš ogledalo dobrega, kdo te uči morale? Nemara tvoji dušni pastirji! Kar je izrečeno v podanem je istina in to je sveto! Olimčan.

Bolezni obrtniškega stanu.

(Naprej)

Nadaljni činitelj, ki tvori bolezen v obrtniškem življenju, je submisija. Koliko obrtnikov in rokodelcev je prišlo vsled take oddaje dela ob vse! Največ oddaj takih delov se podeli najcenejšim oferentom. Zgodi se pa, da eden zato, da bi naredil reklamo, drugi vsled nepoznanja razmer, tretji vsled nevednosti take cene stavi, da ne zasluži ničesar ali pa da ima celo škodo.

Obadva, naročitelj kakor liferant, imata škodo. Kajti liferant si hoče v največih slučajih s slabšo kvaliteto odškodovati.

Koliko se v tem oziru greši, dokaže naj sledeči slučaj: Neki večji stavbinski mojster imel je za neko fabriko večje število oken mizarskim in ključarskim mojstrom oddati; eden mizar in eden ključar sta stavila svoje cene tako za mizarsko kakor za ključarsko delo posebej vsak za-se; poleg teh dveh mojstrov prideta še en mizar z enim ključarjem. Stavbinski mojster čita oferte zadnjih in pravi, da so predrage cene, kajti od drugih mojstrov dobi okna z obkovanjem vred za isto ceno, kakoj je tu le za mizarsko delo določena. Ta dva mojstra, oba še mlada, pravita: no, ako morejo to drugi narediti, izhajala bodeva i midva. Konec je bil, da je mizarski mojster, ki je imel lepo gospodarstvo, umrl kot vboji mizarski pomočnik; ključarski mojster pa se je moral v Ameriko preseliti, ker so mu vse vzeli. Tako podcenjevanje škoduje zaupanju kupcev, ki mislijo potem tudi pri nizki ceni, da so osleparjeni; in drugi strani škoduje obrtniku, ki zna računati in ki zahteva kot dostojni rokodelce ceno, katero mora staviti, ako hoče izhajati.

Ena najnevarnejših bolezni je tudi notranja razstresenost v obrtniji sami. Malo je rokodelcev, ki imajo premoženje in mnogo prostega časa. Le na ta način, da postane obrtnik po zadoščujoči izobrazbi zaveden, da se zamore le s skupnim delom vseh kaj doseči, se bode pomagalo. K temu pa sliši v prvi vrsti to, da se obrtniku prosto in odkritosrčno vse odkrije, kar mu škoduje.

Za rokodelce, ki izvršujejo obrt, je gotovo težko, da se razgovorijo o napakah odkrito in prosto. Ali upanje, da si bodejo s tem pomagali, jih mora spraviti na pravo pot.

Seveda je še mnogo bolezni na obrtniškem trupu in morda se o njih še pomenimo. Obrtniki pa naj izpoznajo, da si bodejo le s skupnim delom boljšo bodočnost pridobili.

Napredek agrikulturnih gospodarjev!

(Spisal J. Vtičar, absolvent polj šole.)

Ako opazujemo malo napredke naše agrikulture, najdemo še vendar tu in tam dosti napak; ali kdo je tem napakam kriv? Naši slaboumnji gospodarji. Tu in tam tarna in jamra kaj bode spočiti, hudo je; ali to kje bi si proti ti hudobi pomagal, to mu še niti na misel ne pride. Ko izve kako novo iznajdbo n. pr. umetna gnojila, izboljšanje travnikov, drajname ali kaj takega, ki je v gospodarstvo jako v prid, se zato niti ne zmeni. Ko je prišlo pred leti škropljenje z modro galico, kar zdaj sprevidijo da ima velik uspeh so kričali ti brezumni kričaji: „To ni delal moj oče in delal ne bom jaz, pa je zbog tega prav mastno živl.“ Ali to ne pomisli, da število ljudstva narašča in da je potem več živčaja potrebno, da nekda je od ha zemljišča plačal 2 K davka ali koliko plača zdaj. Toraj treba mu je poduka umnega gospodarstva, kje bi se ga naučil, tja poti ne ve, samo reče: Kakor moram jaz delati naj dela moj sin. To pa ni res. Seveda delaš, še preveč ali s ščim, z rokami; z glavo pa spiš. Da bi pustil svojega sina ali hčera v kako poljedelsko ali gospodarsko šolo, to mu je deveta briga. Reče ako se mi kaj izuči pa mi ne mara več za dom. Kdo pa je to kriv? Gospodar sam; ako boš ti pravično z njim ravnal ti gvišno ne bo silil od doma, ako pa nepravično ravnaš, prideš s krčme, razgrajaš po hiši, še mogoče razdiraš vso družino, preklinjaš svojo ženo, celo svojo obitelj, hlapca, dekle i. t. d. je lahko, da ne moraš družine imeti, kar nam danes pri naši agrikulturi zelo primanjkuje. Tu in tam se poteguje za one klerikalne oderube, ki še nikdar ni bilo glasa, da bi ti kdaj agrikulturi kaj pomagali, tu pa tam pa preklinja, da je groza. Ali je to vera? To ni vera, to je odpad od vere.

Naš koledar.

Naznanili smo že cenjenim prijateljem in somišljenikom, da izide i letos naš

„Štajerčev kmetijski koledar“.

Glede vsebine bode čisto gotovo lanskega še prekosil. Najboljši gospodarji na spodnjem Štajerskem in Koroškem so nam že obljubili, da bodejo sodelovali. Priobčili bomo torej v letošnjem koledarju gospodarske članke prve vrste. Vsakdo bode imel lep dobiček od teh člankov. Kajti danes smo pač vsi v tem na jasnem, da mora i kmet čimveč znati. Edino z znanjem si zamore kmet zboljšati svojo bodočnost. Poleg gospodarskih prinesli bomo v koledarju i druge zanimive, večidel statistične članke. Tako hočemo kmetu in sploh delavnemu ljudstvu pokazati, kako stoji razmere po svetu, kakšni napredek je povsod opazovati, kako se ravno najubožnejše sloje najbolj izkorišča. Za zimske večere bomo prinesli celo vrsto lepih povesti, ki bodejo podale zanimive slike iz ljudskega življenja. Nadalje omenimo, da bode obsegal koledar popolni kalendarij, nadalje seznamek vseh sejmov na Štajerskem in Koroškem ter v sosednih važnih deželah, noticne listke in poštni ter brzojavni tarif. Preskrbeli smo tudi, da bode koledar lepo okrašen z mnogimi slikami. Vse to bode prinašal naš „kmetijski koledar“. Visokost cene ne bode občutno presegla lanske. Velikost pa bode prekosila lanko in ravno tako bode vsebina še večja ter izbornejša. Upamo torej, da se bode nahajal v vsaki napredni kmetijski, obrtniški ali delavski hiši

 naš koledar.